

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МОВ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ АВСТРАЛІЇ

Тамара Семенченко. Підготовка будущих учителів мов в системі професійного педагогічного образования Австралії.

Tamara Semenchenko. Language teacher training in the system of professional teacher education in Australia.

А Охарактеризовані навчальні заклади професійної педагогічної підготовки Австралії та змістове наповнення програм підготовки майбутніх учителів мов. Окреслені основні структури, що регулюють інститут професійної педагогічної освіти Австралії.

А Охарактеризованы учебные заведения профессиональной подготовки Австралии и содержательное наполнение программ подготовки будущих учителей языков. Очерчены основные структуры, которые регулируют институт профессионального образования Австралии.

S The professional teacher education establishments in Australia and the contents of the language teacher education programs were characterized in the article. The authorities in the area of professional education and development in Australia were outlined.

Ключові слова: заклади професійної педагогічної освіти Австралії, програми підготовки майбутніх учителів мов.

Ключевые слова: заведения профессионального педагогического образования Австралии, программы подготовки будущих учителей языков.

Key words: professional teacher education establishments in Australia, language teacher education programs.

Постановка проблеми. Визначальну роль у надбанні компетентності фахівців усіх без виключення сфер індустрії та інформації відіграє сутність та якість їхньої підготовки. Питання моделей професійної підготовки вчителів іноземних мов були та залишаються предметом дискусійного нагального розгляду освітньої спільноти. В аналітичній записці Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України «Європейський досвід для створення ефективної системи контролю та оцінки якості вищої освіти» зазначено, що «жоден із численних українських ВНЗ не входить до 500 кращих університетів світу за провідними світовими рейтингами. Для порівняння, в Австралії серед 39 університетів 8 входять до 200 кращих університетів світу» [1]. У даному аспекті досвід Австралії становить наукову цінність для України.

Метою статті є охарактеризувати організаційні моделі підготовки вчителів, висвітлити зміст програм підготовки, окреслити навчальні заклади професійної педагогічної підготовки та державні органи і професійні об'єднання, що визначають напрями освітньої політики країни.

Останні дослідження та публікації. У працях російських та українських учених розкривались лише окремі аспекти розвитку національної системи освіти країни Австралії: реформування шкільної освіти (А. Волкова), робота з обдарованими дітьми в державній системі освіти Австралії (А. Переверзев), полікультурність освіти вчителів (Л. Голуб), тенденції реформування вищої освіти (С. Корешкова). Разом із тим, проблема природи і способів підготовки майбутніх учителів мов Австралії й досі не знайшла вичерпного висвітлення в наукових дослідженнях.

На основі порівняння показників якості освіти в коледжах вищої освіти та університетах у 1960 – 1980-х роках Міністерство праці, освіти та підготовки Австралії, очолюване у 1987–1992 рр. Джоном Давкінсом у підзаконному акті «Вища освіта: огляд політики розвитку освіти» 1987 року постановило уніфікувати дворівневу систему, приєднавши коледжі до університетів [2, с. 27]. Таким чином, за станом на 2013 рік право здійснювати професійну педагогічну підготовку в Австралії мають виключно факультети та інститути освіти університетів. Їхня си-

стема характеризується відкритістю у зв'язку з появою нових чи закриттям існуючих факультетів і спеціальностей освіти. Разом із вищесказаним у період за останні 10 років можна констатувати тенденцію до збільшення кількості університетів, що здійснюють професійну педагогічну підготовку, в тому числі й учителів іноземних мов. У 2006 р. було зареєстровано 20 університетів, що надають освіту за спеціальністю «Вчитель іноземних мов» [4, с. 32], а у 2013 р. їхня кількість зросла до 35.

Управління системою педагогічної освіти здійснюють на федеративному та штатному рівнях департаменти міністерства освіти та професійні педагогічні й мовні асоціації. До кола федеративних педагогічних організацій входять Австралійська рада з питань державних стандартів навчальних програм, оцінювання й звітності та Австралійська рада деканів освіти. У кожному штаті працюють філії перелічених асоціацій та, окрім них, ради навчання штатів та інститути освіти і навчання при університетах. За ініціативою міністерства освіти, науки і підготовки Австралії створено Австралійську федерацію асоціацій учителів сучасних мов (AFMLTA), основною метою функціонування якої є сприяння якісному навчанню й вивченню мов в Австралії.

Професійна підготовка майбутніх учителів в університетах Австралії передбачає формування компетентних, інноваційних, конкурентноздатних, політично коректних фахівців. Особливістю системи професійної підготовки є її, заснована на північноамериканських і західноєвропейських традиціях, варіативність. До складу системи підготовки входять три напрями: базова вища освіта за двома спеціальностями: бакалавр мистецтв/наук і бакалавр освіти (середня школа); післядипломна педагогічна освіта (середня школа); базова вища освіта за спеціальністю бакалавр освіти (початкова школа).

Програми підготовки бакалаврів мистецтв чи наук розраховані на 3 роки в усіх вищих навчальних закладах Австралії. Таким чином, за першої моделі підготовки спочатку майбутні вчителі проходять трирічну професійну підготовку на факультеті мистецтв або наук з обраної спеціалізації, а потім упродовж наступних двох років навчаються на факультеті освіти. Частина університетів пропонує підготовку майбутніх учителів за двома, іноді й

трьома спеціальностями, одна з яких є головною. Зокрема, на факультеті освіти та соціальної роботи університету Сіднея студенти здобувають кваліфікацію вчителя або двох іноземних мов, або однієї іноземної мови й однієї прикладної чи суспільної науки. В останньому випадку іноземна мова може бути як основною, так і неосновною спеціальністю. За бажанням студенти додатково беруть курс навчання англійської як другої або як іноземної мови.

На основі даних навчального плану факультету освіти та соціальної роботи розглянемо складові компоненти програми підготовки майбутніх учителів. На першому році навчання програма охоплює ознайомлювальні модулі з основних і неосновних навчальних дисциплін і два курси з педагогіки. Другий рік змістовно наповнений спеціалізованими модулями з мистецтва та чотири педагогічними. На другому році навчання розпочинається перша педагогічна практика. Характерною рисою змісту програми третього року навчання є скорочення мовних модулів рівно в половину та поява модулів із методики навчання, а педагогічна практика складає 20 днів. На четвертому році навчальне навантаження зосереджується переважно на педагогічних дисциплінах і декількох модулях з мистецтва. П'ятий рік є завершальним роком навчання, тому програма семестрів доповнюється необхідними модулями, підтверджуючими відповідність знань і вмінь випускників вимогам стандартів професійної підготовки бакалаврів.

За різноманітності навчальних програм, як зазначає дослідник Р. Тогніні, інваріантними компонентами всіх програм підготовки є наступні блоки: лінгвістичні модулі (від 4 до 6 модулів на семестр для кожної мови); модулі з дисциплін загальних знань і педагогіки в залежності від спеціалізації; модулі з методики викладання мови (1 чи 3 модулі на семестр); педагогічна практика (від 45 до 100 днів у залежності від спрямованості курсу) [4, с. 32].

Друга модель підготовки, післядипломна педагогічна освіта (середня школа), представлена курсом магістр освіти (середня школа) тривалістю півтора роки. Даний шлях обирають випускники непедагогічних факультетів або навчальних закладів, які вирішили працювати у секторі освіти. За курс навчання студенти проходять підготовку з фундаментальних засад педагогічної науки, теорії і методики навчання дисципліни спеціалізації та безпосередньо набувають практичного досвіду впродовж педагогічної практики.

Природа третьої моделі підготовки полягає в тому, що на останньому (четвертому) році навчання за напрямом бакалавр освіти (початкова школа) студенти здобувають освіту за двома обраними спеціалізованими дисциплінами, наприклад, мовний модуль.

Програми магістратури в залежності від академічного курсу поділяються на два види: проведення і захист наукового дослідження та проходження навчального курсу. Навчальні програми підготовки магістрів на основі навчального курсу складаються з 8 навчальних модулів, які студенти засвоюють упродовж року або півтора. Другий тип навчальних програм магістратури передбачає виконання дослідження та захист виконаного проекту, обсягом до 15000 слів. Освітньо-кваліфікаційний рівень магістра надає право навчання у докторантурі. Щоб здобути ступінь докторанта наук, студенти докторантури повинні подати на захист і успішно репрезентувати

дисертацію обсягом до 80000 слів. Якщо студенти бакалаврату впродовж навчання виконують курс Honors, який вимагає проведення наукового дослідження, то вони автоматично мають право вступу до докторантури.

Студенти, які отримали освітньо-кваліфікаційні рівні бакалавра або магістра освіти, мають право працювати у школі, а ті, що успішно захистили дисертацію, можуть після проходження підготовчого курсу [3] викладати в університетах.

Ураховуючи різноманітність програм, запропонованих численними університетами, австралійські вчені називають модулі, що входять до складу майже всіх курсів підготовки майбутніх учителів іноземних мов [4, с. 32]: вступ до теорії навчання мови; огляд методик навчання, історія та сучасність; ознайомлення з нормативними документами, що визначають зміст навчальних планів з іноземних мов, наприклад: Стандарти навчальних програм штату Вікторія, Структура навчального плану Західної Австралії, навчальні програми Ради освіти штату Новий Південний Уельс; планування та складання програм, з акцентом на плануванні уроків; розвиток макровмінь учителів і пов'язаних з ними педагогічних стратегій; оцінювання учнів і навчального процесу взагалі; міжкультурний аспект при вивченні мови (нероздільний зв'язок мови та культури мови нації, що вивчається); питання мотивації навчальної діяльності; новітні освітні технології, зокрема ІКТ та їхня роль при навчанні іноземної мови; дискусійні питання лінгвістичної освіти, включаючи розвиток грамотності та політичні директиви.

Висновки. Управління системою педагогічної освіти здійснюють на федеративному та штатному рівнях департаменти міністерства освіти та професійні педагогічні і мовні асоціації. До кола федеративних педагогічних організацій входять Австралійська рада з питань державних стандартів навчальних програм, оцінювання та звітності та Австралійська рада деканів освіти. У кожному штаті працюють філії перелічених асоціацій та, окрім них, ради навчання штатів та інститути освіти і навчання при університетах.

За станом на 2013 рік право здійснювати професійну підготовку майбутніх учителів мають виключно факультети освіти 35 університетів. Основними моделями підготовки є паралельна та послідовна, які розкривають принцип безперервності освіти через сходження від освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра до доктора наук. Складовими компонентами всіх програм підготовки є лінгвістичні модулі (від 4 до 6 модулів на семестр для кожної мови); модулі з дисциплін загальних знань і педагогіки в залежності від спеціалізації; модулі з методики викладання мови (1 чи 3 модулі на семестр) та педагогічна практика (від 45 до 100 днів у залежності від спрямованості курсу).

Перспективним напрямом наукових розвідок у даному напрямі буде дослідження інституту освіти впродовж життя вчителів і викладачів мов навчальних закладів Австралії.

📖 Література

1. Карпенко М. Європейський досвід для створення ефективною системою контролю та оцінки якості вищої освіти в Україні: аналітична записка [Електронний ресурс] / М. Карпенко. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/745/>
2. Higher Education: a policy discussion paper, circulated by J S Dawkins. – Canberra : Australian government Publishing Service, 1987. – P. 124. – Режим доступу : <http://www.voced.edu.au/content/ngv1033>
3. Professional development. Institute for teaching and learning. – Режим доступу : <http://www.itl.usyd.edu.au/programs/P&P/default.htm>
4. Tognini Rita. A survey of preservice education for language teachers / Rita Tognini // Babel. – 2006. – Volume 40. – № 3. – P. 31–38.